

El Kitabı

Göğüs Hastalıkları

Editörler

Tevfik ÖZLÜ

Muzaffer METİNTAŞ

Mehmet KARADAĞ

Akın KAYA

ROTALIP

Göğüs Hastalıkları

El Kitabı

Editörler

Tevfik ÖZLÜ
Muzaffer METİNTAŞ
Mehmet KARADAĞ
Akın KAYA

GÖĞÜS HASTALIKLARI EL KİTABI

Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ, Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ,
Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ, Prof. Dr. Akın KAYA

1. Baskı 2012

ISBN :

Rotatıp Kitabevi

Yasalar uyarınca, bu kitabın yayın hakları
Rotatıp Kitabevi'a aittir. Yazılı izin
alınmadan ve kaynak olarak gösterilmeden,
elektronik, mekanik ve diğer yöntemlerle
kısmen veya tamamen kopya edilemez;
fotokopi, teksir, baskı ve diğer yollarla
çoğaltılamaz.

Medikal bilgilerin sürekli değişmesi ve yenilenmesi nedeniyle yeni araştırmalar ve klinik tecrübeler ışığında tedavilerde ve ilaç uygulamalarındaki değişiklik olabileceği hatırlanmalıdır. Her hasta için en iyi tedavi şeklini ve en doğru ilaçları ve dozlarını belirlemek uygulamayı yapan hekimin sorumluluğundadır. Yayıncı ve editörler bu yayından dolayı meydana gelebilecek hastaya ve ekipmanlara ait herhangi bir zarar veya hasardan sorumlu değildir.

Grafik-Tasarım: Cihat ÖZÖNAL

Yayına Hazırlayan: Rotatıp Kitabevi

Editörler : Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ, Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ,
Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ, Prof. Dr. Akın KAYA

İçindekiler

BÖLÜM 1

Toraks Yapısı ve Solunum Farmakolojisi

1. Solunum Sisteminin Klinik Anatomisi 20
Prof. Dr. Hilmi ÖZDEN
2. Bronkodilatörler, Kortikostreoidler, Antilökotrien İlaçlar ve Mukolitikler..... 25
Uzm. Dr. Ege GÜLEÇ BALBAY
3. Antineoplastikler 32
Prof. Dr. Meftun ÜNSAL
4. Surfaktan Replasman Tedavisi..... 46
Uzm. Dr. Zeynep ÇELEBİ SÖZENER
5. Kardiyotonikler, Diüretikler ve Vazodilatörler..... 48
Doç. Dr. Mehmet MELEK
6. İnhalasyon Tedavisi 55
Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ

BÖLÜM 2

Klinik Değerlendirme ve Tanı Yöntemleri

1. Öksürük ve Balgam 70
Doç. Dr. Elif ŞEN
2. Dispne ve Hırıltılı Solunum..... 75
Doç. Dr. Banu ERİŞ GÜLBAY
3. Kalp Nedenli Nefes Darlığı 85
Doç. Dr. Alparslan BİRDANE
4. Göğüs Ağrısı 92
Prof. Dr. Gökhan ÇELİK
5. Hemoptizi 102
Uzm. Dr. Nalan DEMİR, Prof. Dr. Akın KAYA
6. Siyanoz 108
Uzm. Dr. Serhat EROL
7. Göğüs Röntgenogramlarının Değerlendirilmesi 110
Uzm. Dr. Aydın ÇILEDAG, Prof. Dr. Akın KAYA

8. Toraks BT ve MRG	116
<i>Prof. Dr. Recep SAVAŞ</i>	
9. Toraks Ultrasonografisi	124
<i>Prof. Dr. Suat FİTOZ</i>	
10. Spirometrik Testler ve Akciğer Volümleri.....	129
<i>Prof. Dr. Öznur YILDIZ</i>	
11. Difüzyon Kapasitesi ve Pletismografi.....	133
<i>Prof. Dr. Öznur YILDIZ</i>	
12. Reversibilite.....	137
<i>Doç. Dr. Ferda ÖNER ERKEKOL</i>	
13. Bronş Provokasyon Testleri.....	140
<i>Doç. Dr. Ferda ÖNER ERKEKOL</i>	
14. Kardiyopulmoner Egzersiz Testleri.....	145
<i>Uzm. Dr. Şerife SAVAŞ BOZBAŞ, Doç. Dr. Gaye ULUBAY</i>	
15. Arter Kan Gazları ve Nabız Oksimetresi	153
<i>Doç. Dr. Banu ERİŞ GÜLBAY</i>	
16. Akciğer Dışı Cerrahilerde Preoperatif Değerlendirme	164
<i>Doç. Dr. Elif ŞEN</i>	
17. Rezeksiyon Cerrahisi İçin Akciğer ve Kalp Risk Değerlendirmesi	169
<i>Doç. Dr. Gaye ULUBAY</i>	
18. Sağ Kalp Kateterizasyonu.....	173
<i>Doç. Dr. Hüseyin YILDIRIM</i>	
19. Balgamın Mikrobiyolojik İncelemesi.....	179
<i>Prof. Dr. Jülide Sedef GÖÇMEN</i>	
20. Nitrik Oksid (NO) Nedir?	185
<i>Doç. Dr. Adile Berna DURSUN</i>	
21. Bronkoskopi ve Tanısal Bronkoskopik İşlemler	189
<i>Uzm. Dr. Elif KÜPELİ</i>	
22. Bronkoalveoler Lavaj (BAL).....	196
<i>Prof. Dr. Oya KAYACAN</i>	
23. Endobronşiyal Ultrasonografi.....	201
<i>Uzm. Dr. Aydın ÇİLEDAĞ</i>	
24. Polisomnografi	204
<i>Doç. Dr. Ahmet URSAVAŞ</i>	

25. Girişimsel Bronkoloji.....	210
<i>Uzm. Dr. Aydın ÇİLEDAĞ, Prof. Dr. Demet KARNAK</i>	
26. Mediastinoskopi-Mediastinotomi	213
<i>Yrd. Doç. Dr. Cabir YÜKSEL, Prof. Dr. Hakan KUTLAY</i>	
27. Pozitron Emisyon Tomografisi (PET)/Bilgisayarlı Tomografi (BT) ve Akciğer Hastalıklarında Kullanılan Diğer Nükleer Tıp Yöntemleri.....	217
<i>Dr. Çiğdem SOYDAL, Prof. Dr. Özlem KÜÇÜK</i>	
28. Balgam Sitolojisi.....	221
<i>Doç. Dr. Koray CEYHAN</i>	

BÖLÜM 3

İnfeksiyonlar

1. Akut Tonsillofarenjit.....	227
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
2. Sinüzit.....	229
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
3. Grip ve Soğuk Algınlığı	231
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
4. Akut Bronşit ve Bronşiyolit	234
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
5. Toplumda Gelişen Pnömoniler (TGP).....	237
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
6. Toplumda Gelişen Pnömoni Tedavisi.....	244
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
7. Toplumda Gelişen Pnömoniden Korunma	255
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
8. Hastanede Gelişmiş Pnömoniler (HGP)	259
<i>Doç. Dr. Funda ÖZTUNA</i>	
9. Ventilatörle İlişkili Pnömoni (VİP)	263
<i>Doç. Dr. Funda ÖZTUNA</i>	
10. Bağışıklığı Baskılanmış Hastalarda Pnömoni.....	266
<i>Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU</i>	
11. Atipik Pnömoniler.....	270
<i>Uzm. Dr. Fatma ARSLAN ÇİFTÇİ, Uzm. Dr. Zeynep ÇELEBİ SÖZENER</i>	

12. <i>Pneumocystis Jiroveci</i> Pnömonisi	275
<i>Yrd. Doç. Dr. Yasin ABUL</i>	
13. Viral Pnömoniler	277
<i>Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU</i>	
14. Aspirasyon Pnömonisi	279
<i>Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU</i>	
15. Akciğer Apsesi	280
<i>Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU</i>	
16. Akciğer Tüberkülozu	283
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
17. Akciğer Tüberkülozunun Tedavisi	289
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
18. Özel Durumlarda Tüberküloz Tedavisi	299
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
19. Tüberkülozda Kemoprofilaksi	304
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
20. Akciğer Dışı Tüberküloz	311
<i>Doç. Dr. Deniz KÖKSAL</i>	
21. Tüberküloz Dışı Mikobakteriler	315
<i>Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU</i>	
22. Pulmoner Nokardia	318
<i>Doç. Dr. Funda ÖZTUNA</i>	
23. Akciğer Kriptokok İnfeksiyonu	320
<i>Yrd. Doç. Dr. Yasin ABUL</i>	
24. Pulmoner Aktinomikoz	322
<i>Doç. Dr. Funda ÖZTUNA</i>	
25. Pulmoner Aspergilosis	324
<i>Doç. Dr. Funda ÖZTUNA</i>	
26. Blastomikoz	329
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
27. Histoplazmoz	331
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
28. Koksidioidomikoz	333
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	

29. Klamidyal Solunum Yolu İnfeksiyonları	335
<i>Yrd. Doç. Dr. Yasin ABUL</i>	
30. Kist Hidatik	338
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
31. Akut Otitis Media	340
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	

BÖLÜM 4

Hava Yolu Hastalıkları

1. Üst Hava Yolu Obstrüksiyonları.....	343
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	
2. Astım	345
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
3. Zor Astım	362
<i>Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU</i>	
4. Allerjik Bronkopulmoner Aspergillozis (ABPA).....	364
<i>Doç. Dr. Funda ÖZTUNA</i>	
5. Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAİ)	366
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
6. KOAİ Akut Alevlenmeleri ve Tedavisi	384
<i>Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ</i>	
7. Bronşektazi	388
<i>Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU</i>	
8. Kistik Fibrozis	391
<i>Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL</i>	

BÖLÜM 5

Çevre, Meslek ve Yaşlılıkta Akciğer Hastalıkları

1. Meslek İlişkili Astım	394
<i>Doç. Dr. Ferda ÖNER ERKEKOL</i>	
2. Kömür İşçisi Pnömonokonyozu	402
<i>Uzm. Dr. Ezgi DEMİRDÖĞEN, Prof. Dr. Ercüment EGE</i>	
3. Asbest Teması Nedenli Akciğer Hastalıkları.....	406
<i>Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ</i>	
4. Silikozis ve Kum Taşlamacılığı.....	410
<i>Uzm. Dr. Aşlı GÖREK DİLEKTAŞLI, Prof. Dr. Ercüment EGE</i>	

5. Hava Kirliliđi.....	414
<i>Prof. Dr. Selma METİNTAŞ</i>	
6. Hipersensitivite Pnömonisi (HSP).....	421
<i>Uzm. Dr. Ezgi DEMİRDÖĞEN, Doç. Dr. Dane EDİGER</i>	
7. Yüksekliđe Bağlı Akciğer Hastalıkları.....	424
<i>Yrd. Dr. Funda COŞKUN</i>	
8. Dalmayla İlgili Akciğer Hastalıkları.....	427
<i>Yrd. Dr. Funda COŞKUN</i>	
9. Radyasyona Bağlı Akciğer Hastalıkları	430
<i>Yrd. Dr. Funda COŞKUN</i>	
10. İnhalasyona Bağlı Akciğer Hasarı ve RADS	435
<i>Yrd. Doç. Dr. Funda COŞKUN</i>	
11. Yaşlılıkta Akciğer Sorunları	438
<i>Doç. Dr. Figen DEVECİ</i>	
12. Maluliyet Değerlendirmesi.....	450
<i>Doç. Dr. Ahmet URSAVAŞ</i>	
13. İlaça Bağlı Akciğer Hastalıkları.....	454
<i>Uzm. Dr. Ezgi DEMİRDÖĞEN</i>	

BÖLÜM 6

Akciğer Parankim Hastalıkları

1. Sarkoidoz.....	459
<i>Prof. Dr. Esra KUNT UZASLAN</i>	
2. İdiyopatik Pulmoner Fibrozis.....	464
<i>Doç. Dr. Oğuz UZUN</i>	
3. Kriptojenik Organize Pnömoni (Bronşiyolitis Obliterans Organize Pnömoni)	470
<i>Uzm. Dr. Aşlı GÖREK DİLEKTAŞLI, Prof. Dr. Esra UZASLAN</i>	
4. Eozinofilik Granülom	474
<i>Uzm. Dr. Aşlı GÖREK DİLEKTAŞLI</i>	
5. Pulmoner Alveolar Proteinozis	478
<i>Prof. Dr. Esra UZASLAN</i>	
6. Berilyozis.....	480
<i>Uzm. Dr. Ezgi DEMİRDÖĞEN</i>	
7. Bissinozis.....	482
<i>Uzm. Dr. Aşlı GÖREK DİLEKTAŞLI</i>	

8. Lenfanjiyoleiomiyomatozis ve Tüberoskleroz.....	484
<i>Doç. Dr. Ahmet URSAVAŞ</i>	
9. Pulmoner Alveoler Mikrolitiazis	486
<i>Doç. Dr. Ahmet URSAVAŞ</i>	

BÖLÜM 7

Vasküler Hastalıklar

1. Derin Ven Trombozu ve Akut Pulmoner Tromboemboli.....	489
<i>Prof. Dr. Füsün ALATAŞ</i>	
2. Kronik Tromboembolik Pulmoner Hipertansiyon.....	512
<i>Doç. Dr. Hüseyin YILDIRIM</i>	
3. Pulmoner Hipertansiyon.....	516
<i>Doç. Dr. Hüseyin YILDIRIM</i>	
4. Sol Kalp Hastalıkları İle İlişkili Pulmoner Hipertansiyon	523
<i>Doç. Dr. Hüseyin YILDIRIM</i>	
5. Pulmoner Arteriyel Hipertansiyon	525
<i>Doç. Dr. Hüseyin YILDIRIM</i>	
6. Akciğer Hastalıklarıyla İlişkili Pulmoner Hipertansiyon	530
<i>Doç. Dr. Hüseyin YILDIRIM</i>	
7. Kor Pulmonale	536
<i>Doç. Dr. Alparslan BİRDANE</i>	
8. Kardiyojenik Pulmoner Ödem.....	539
<i>Doç. Dr. Alparslan BİRDANE</i>	
9. Nonkardiyojenik Pulmoner Ödem.....	544
<i>Prof. Dr. Kürşat UZUN</i>	
10. Pulmoner Vaskülitler	548
<i>Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU</i>	

BÖLÜM 8

Plevra, Mediasten ve Göğüs Duvarı Hastalıkları

1. Plevra ve Plevral Sıvılı Hastaya Yaklaşım.....	554
<i>Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ</i>	
2. Plevraya Yönelik Tanı Amaçlı Girişimsel İşlemler	565
<i>Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ</i>	
3. Sık Görülen Plevral Sıvı Nedenleri.....	574
<i>Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ</i>	

4. Mezotelyoma.....	590
<i>Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ</i>	
5. Plevraya Yönelik Tedavi Amaçlı Girişimsel İşlemler.....	595
<i>Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ</i>	
6. Pnömotoraks ve Pnömomediastinum	608
<i>Prof. Dr. Öner BALBAY</i>	
7. Mediasten Hastalıkları	617
<i>Doç. Dr. Hasan KAYNAR</i>	
8. Göğüs Duvarı Hastalıkları	620
<i>Doç. Dr. Hasan KAYNAR</i>	
9. Nöromusküler Hastalıklar	622
<i>Doç. Dr. Hasan KAYNAR</i>	

BÖLÜM 9

Akciğerin Neoplastik Hastalıkları

1. Akciğer Kanseri Tanı Yöntemleri	625
<i>Yrd. Doç. Dr. Güntülü AK</i>	
2. Akciğer Kanseri Evreleme Yöntemleri	629
<i>Yrd. Doç. Dr. Güntülü AK</i>	
3. Akciğer Kanseri Prognoz	638
<i>Yrd. Doç. Dr. Güntülü AK</i>	
4. Akciğer Kanseri Evreleme Sistemi (TNM).....	640
<i>Doç. Dr. Ahmet Selim YURDAKUL</i>	
5. Performans Skalaları	646
<i>Doç. Dr. Ahmet Selim YURDAKUL</i>	
6. Akciğer Kanseri Tedavisi.....	647
<i>Prof. Dr. Pınar ÇELİK</i>	
7. Akciğer Kanseri Destek Tedavisi	652
<i>Dr. Sertaç ARSLAN, Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ</i>	
8. Akciğerin Metastatik Tümörleri.....	662
<i>Prof. Dr. Meftun ÜNSAL</i>	
9. Soliter Pulmoner Nodül	669
<i>Prof. Dr. Meftun ÜNSAL</i>	
10. Akciğerin Benign Tümörleri	675
<i>Prof. Dr. Meftun ÜNSAL</i>	

BÖLÜM 10

Uykuda Solunum Bozuklukları

1. Obstrüktif Uyku Apne Sendromu (OSAS) 680
Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ
2. Santral Uyku Apne Sendromu 686
Doç. Dr. Ahmet URSAVAŞ
3. Obezite Hipoventilasyon Sendromu 690
Prof. Dr. Tansu ULUKAVAK ÇİFTÇİ
4. Pozitif Hava Yolu Basıncı (PAP) Tedavisi 694
Doç. Dr. Ahmet URSAVAŞ

BÖLÜM 11

Solunum Yetmezliği

1. Akut Hiperkapnik Solunum Yetmezliği 698
Uzm. Dr. Aydın ÇİLEDAĞ
2. Akut Hipoksik Solunum Yetmezliği 700
Uzm. Dr. Selda KAYA
3. Akut Solunum Sıkıntısı Sendromu (ARDS) 703
Uzm. Dr. Aydın ÇİLEDAĞ
4. Hava Yolu Yönetimi, Entübasyon ve CPR 706
Doç. Dr. Arif Alper ÇEVİK
5. İleri Yaşam Desteği 716
Uzm. Dr. Fatma ARSLAN ÇİFTÇİ
6. Noninvaziv Mekanik Ventilasyon 721
Prof. Dr. Akın KAYA
7. Mekanik Ventilasyon 724
Uzm. Dr. Fatma ARSLAN ÇİFTÇİ
8. Oksijen Tedavisi 729
Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ
9. Hiperbarik Oksijen Tedavisi 742
Prof. Dr. Şamil AKTAŞ

BÖLÜM 12

Rehabilitasyon

1. Nutrisyonel Destek 746
Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ
2. Solunumsal Rehabilitasyon ve Doğru Solunum Teknikleri 750
Uzm. Dr. Pervin KORKMAZ EKREN, Doç. Dr. Alev GÜRGÜN
3. Evde Bakım 758
Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ

BÖLÜM 13

Göğüs Acilleri

1. Anafilaksi 764
Doç. Dr. Funda ÖZTUNA
2. Karbonmonoksit Zehirlenmesi 767
Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU
3. Masif Hemoptizi 770
Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL
4. Aspirasyon Sendromları 773
Yrd. Doç. Dr. Yasin ABUL
5. Boğulma 775
Yrd. Doç. Dr. Yasin ABUL
6. Toraks Travmaları 777
Doç. Dr. Celal TEKİNBAŞ

BÖLÜM 14

Özel Durumlar

1. İmmünyetmezlik ve Akciğer 784
Prof. Dr. Şule AKÇAY
2. Gebelik ve Akciğer Hastalıkları 787
Prof. Dr. Pınar ÇELİK
3. Erişkin Döneminde Aşılama 794
Prof. Dr. Selma METİNTAŞ
4. Sigara Bırakma Tedavileri 804
Prof. Dr. Şule AKÇAY

5. Akciğer Transplantasyonu: Genel Bakış ve Endikasyonlar	808
<i>Doç. Dr. Remzi BAĞ</i>	
6. Yanık Hastalarında Pulmoner Komplikasyonlar	812
<i>Uzm. Dr. Barış POYRAZ</i>	
7. Kollajen Doku Hastalığı Akciğer Tutulumu	814
<i>Uzm. Dr. Nalan DEMİR</i>	
8. Konjenital Akciğer Hastalıkları	820
<i>Uzm. Dr. Ela ERDEM, Prof. Dr. Fazilet KARAKOÇ</i>	

EKLER

EK 1: Solunum Cihazları Raporları	825
EK 2: Göğüs Hastalıkları ve Cerrahisi	832
EK 3: Sigara/Nikotin Bağımlılık Testi (Fagerström Tolerans Testi)	834
EK 4: Epworth Uyku Ölçeği	835
EK 5: Toplumda Gelişen Pnömonilerde Empirik Tedavi	836
EK 6: CURB-65 Skoru	837
EK 7: Pnömoni Ağırlık İndeksi	838
EK 8: Hastanede Gelişmiş Pnömoni Ampirik Antibiyotik Tedavisi	839
EK 9: Klinik Pulmoner İnfeksiyon Skoru (CPIS)	840
EK 10: Oksihemoglobin Disosiyasyon Eğrisi	841
EK 11: Erişkinlerde Anti-Tüberküloz Tedavi Rejimleri	842
EK 12: Anti-Tüberküloz İlaçların Yan Etkileri ve İlaç Etkileşimleri	843
EK 13: Antitüberküloz İlaçlar, Etki Mekanizmaları ve Dozları	844
EK 14: Astma İlaçlarının FDA Risk Sınıflaması	845
EK 15: Bronkodilatör ve Antiinflamatuvar İlaç Formları ve Dozları	846
EK 16: Akciğer Lob ve Segmentleri	847
EK 17: Normal Akciğer Radyolojisi	848
EK 18: International Mesothelioma Interest Group (IMIG) Önerisi Evreleme Sistemi	849
EK 19: Yeni Akciğer Kanseri Evreleme Sistemi	850
EK 20: Küçük Hücreli Dışı Akciğer Kanseri Evrelere Göre Tedavi Yaklaşımı	852

Sunuş

Ülkemizde akciğer hastalıklarının tanı ve tedavisiyle uğraşan klinisyenlerin, günlük pratikleri sırasında gereksinim duyacakları temel bilgileri içinde bulabilecekleri; göğüs hastalıklarıyla ilgili el kitabını sizlere takdim etmekten gurur duyuyoruz.

Kitap, göğüs hastalıklarıyla ilgili temel ve güncel küresel bilgiyi, olgu yönetimine dönük, tanı, tedavi ve takip odaklı olarak ülkemiz hekimlerinin hizmetine sunmayı amaçlamıştır. Kitabımızın göğüs hastalıkları alanında çalışan her klinisyenin (asistan veya uzman) elinde günlük başvuru kaynağı olacağına inanıyoruz.

Kitabımıza yazdıkları bölümlerle, ülkemiz hekimlerine ve akciğer sağlığına kalıcı bir katkıda bulunmuş olan değerli yazarlarımıza çok teşekkür ediyoruz. Bir güzel projeyi daha birlikte gerçekleştirmiş olmanın sevinci, gururu ve yararlı olması dileklerimizle...

Tevfik ÖZLÜ,
Muzaffer METİNTAŞ,
Mehmet KARADAĞ,
Akın KAYA

Yazarlar

Soyadı Sırasına Göre

Yrd. Doç. Dr. Yasin ABUL

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Trabzon

Yrd. Doç. Dr. Güntülü AK

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Eskişehir

Prof. Dr. Şule AKÇAY

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Şamil AKTAŞ

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi,
Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp
Anabilim Dalı, İstanbul

Prof. Dr. Füsun ALATAŞ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Eskişehir

Dr. Sertaç ARSLAN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Eskişehir

Doç. Dr. Remzi BAĞ

Medical Director, McKelvey Lung Transplantation
Center, Emory University Hospital 1364 Clifton
Road, NE, F520 Atlanta, GA 30322

Prof. Dr. Öner BALBAY

Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Düzce

Uzm. Dr. Ege GÜLEÇ BALBAY

Düzce Atatürk Devlet Hastanesi,
Göğüs Hastalıkları Kliniği, Düzce

Doç. Dr. Alparslan BİRDANE

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Kardiyoloji Anabilim Dalı, Eskişehir

Uzm. Dr. Şerife SAVAŞ BOZBAŞ

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Trabzon

Doç. Dr. Koray CEYHAN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı,
Sitoloji Bilim Dalı, Ankara

Yrd. Dr. Funda COŞKUN

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa

Prof. Dr. Gökhan ÇELİK

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Pınar ÇELİK

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Manisa

Doç. Dr. Arif Alper ÇEVİK

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Acil Hekimliği Anabilim Dalı, Eskişehir

Uzm. Dr. Fatma ARSLAN ÇİFTÇİ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Tansu ULUKAVAK ÇİFTÇİ

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Uzm. Dr. Aydın ÇİLEDAĞ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Uzm. Dr. Nalan DEMİR

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Uzm. Dr. Ezgi DEMİRDÖĞEN

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa

Doç. Dr. Figen DEVECİ

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Elazığ

Uzm. Dr. Aşlı GÖREK DİLEKTAŞLI

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Adile Berna DURSUN

Ankara Güven Hastanesi,
Göğüs Hastalıkları ve Allerji Kliniği, Ankara

Doç. Dr. Dane EDİGER

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa

Prof. Dr. Ercüment EGE

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa

Uzm. Dr. Pervin KORKMAZ EKREN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir

Uzm. Dr. Ela ERDEM

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk Göğüs Hastalıkları Bölümü, İstanbul

Doç. Dr. Ferda ÖNER ERKEKOL

Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi
Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Allerjik Hastalıklar Ünitesi, Ankara

Uzm. Dr. Serhat EROL

Mardin Devlet Hastanesi,
Göğüs Hastalıkları Kliniği, Mardin

Prof. Dr. Suat FİTOZ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Radyoloji Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Jülide Sedef GÖÇMEN

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Banu ERİŞ GÜLBAY

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Alev GÜRGÜN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir

Prof. Dr. Mehmet KARADAĞ

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa

Prof. Dr. Fazilet KARAKOÇ

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk Göğüs Hastalıkları Bölümü, İstanbul

Prof. Dr. Demet KARNAK

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Akın KAYA

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Uzm. Dr. Selda KAYA

TDV 29 Mayıs Hastanesi
Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara

Prof. Dr. Oya KAYACAN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Hasan KAYNAR

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Erzurum

Doç. Dr. Deniz KÖKSAL

Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi, Ankara

Prof. Dr. Hakan KUTLAY

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Cerrahi Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Özlem KÜÇÜK

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Nükleer Tıp Anabilim Dalı, Ankara

Uzm. Dr. Elif KÜPELİ

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Mehmet MELEK

Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Bursa

Prof. Dr. Muzaffer METİNTAŞ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Eskişehir

Prof. Dr. Selma METİNTAŞ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Eskişehir

Prof. Dr. Hilmi ÖZDEN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Eskişehir

Prof. Dr. Tevfik ÖZLÜ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Trabzon

Yrd. Doç. Dr. Savaş ÖZSU

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Trabzon

Doç. Dr. Funda ÖZTUNA

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Trabzon

Uzm. Dr. Barış POYRAZ

Özel TOBB ETÜ Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ankara

Dr. Çiğdem SOYDAL

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nükleer Tıp Anabilim Dalı, Ankara

Uzm. Dr. Zeynep ÇELEBİ SÖZENER

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Elif ŞEN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Edirne

Doç. Dr. Celal TEKİNBAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Cerrahisi Anabilim Dalı, Trabzon

Doç. Dr. Gaye ULUBAY

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Ahmet URSAVAŞ

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa

Prof. Dr. Esra KUNT UZASLAN

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa

Doç. Dr. Oğuz UZUN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun

Prof. Dr. Kürşat UZUN

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Yoğun Bakım Bilim Dalı, Konya

Prof. Dr. Meftun ÜNSAL

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Samsun

Doç. Dr. Hüseyin YILDIRIM

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Eskişehir

Prof. Dr. Öznur YILDIZ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Yrd. Doç. Dr. Cabir YÜKSEL

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Cerrahi Anabilim Dalı, Ankara

Doç. Dr. Ahmet Selim YURDAKUL

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

HİPERBARİK OKSİJEN TEDAVİSİ

Şamil AKTAŞ

TANIM

Hiperbarik Oksijen (HBO) Tedavisi, kapalı bir basınç odası içinde tamamıyla basınç altına alınan hastaya %100 oksijen solutulması esasına dayanan medikal bir tedavi yöntemidir. Hasta oksijeni, oksijenle basınç altına alınan odalarda doğrudan ortamdan; hava ile basınç altına alınan odalarda ise maske, endotrakeal tüp ya da başlıktan solur. Tedavi amacıyla tek kişilik-çok kişilik, tek bölmeli-çok bölmeli basınç odaları kullanılabilir. Deniz düzeyinde oksijen solumak ya da oksijenin vücudun belirli bir bölgesine topikal uygulanımı HBO olarak kabul edilmez. Tedavi basıncının aralığı, deniz yüzeyi basıncının hemen üzerinden başlar ve 20 metre deniz suyu basıncına eşdeğer 3 ATA'da (atmosfer absolut) sonlanır. Bu basıncın üzerinde tedavi uygulanması oksijenin akut toksik etkileri nedeniyle kısıtlanmıştır.

KLİNİK

Sağlık Bakanlığı özel merkezlerde uygulanan HBO tedavisine yönelik olarak 2001 yılında bir yönetmelik hazırlamış ve bu yönetmelik'te özel merkezlerde uygulanacak endikasyon listesini de belirlemiştir (Tablo 1). Rutin bir HBO seansı 2-2,5 ATA basınçta ve en az iki saat aralıklı olarak oksijen solutulması şeklindedir. Bir gün içinde uygula-

nacak seans sayısı ya da toplam seans sayısı endikasyona ve hastaya bağlı olarak değişir. HBO'nun sağladığı çeşitli etkilerden değişik endikasyonlarda faydalanılmaktadır:

Solunan oksijenden bağımsız olarak ve yalnızca basıncın artışına bağlı olarak gaz hacimlerin küçülmesi etkisinden, gaz embolisi ve dekompresyon hastalığındaki gaz kabarcıklarının hızla küçültülmesi ve ortadan kaldırılmasında yararlanır.

HBO tedavisi ile dokularda sağlanan yüksek oksijen basıncından, doku hipoksisinin ana patoloji olduğu CO zehirlenmesi, santral retinal arter okklüzyonu, ani işitme kaybı, akut anoksik ensefalopatiler, akut travmatik iskemiler, crush yaralanması, kompartman sendromu, riskli flepler gibi endikasyonlarda yararlanır. Bu grup endikasyonların büyük çoğunluğu acil karakterli patolojilerdir.

Basınç altında oksijen solumanın yol açtığı bradikardi ve periferik vazokostriksiyonun yol açtığı total perfüzyonda azalma ve hipoksi nedeniyle bozulmuş damar geçirgenliğinin düzeltilmesi ile sağlanan doku düzeyindeki antiödem etkiden dekompresyon hastalığı, gaz embolisi, akut anoksik ensefalopati ve travmatik iskemiler gibi endikasyonda yararlanır.

Tablo 1. Hiperbarik oksijen tedavisi endikasyonları.

Dekompresyon hastalığı	Aşırı kan kaybı
Hava veya gaz embolisi	Radyasyon nekrozları
Karbonmonoksit, siyanid zehirlenmesi, akut duman inhalasyonu	Crush yaralanmaları, kompartıman sendromu ve diğer akut travmatik iskemiler
Gazlı gangren	Termal yanıklar
Yumuşak dokunun nekrotizan infeksiyonları (derialtı, kas, fasya)	Ani işitme kaybı
Anoksik ansefolapati	Retinal arter oklüzyonu
Yara iyileşmesinin geciktiği durumlar (diyabetik ve non-diyabetik)	Tutması şüpheli deri flepleri ve greftleri
Kronik refrakter osteomyelit	Beyin absesi
Kafa kemikleri, sternum ve vertebraların akut osteomyelitleri	

HBO başta karbonmonoksit olmak üzere siyanür, hidrojen sülfid ve karbon tetraklorür gibi oksijen taşınmasını etkileyen toksisite-lerde bir yandan bu ajanların vücuttan atılması hızlandırır, bir yandan da atılana kadar geçen sürede hemoglobine bağlı olmayan ve plazmada çözünen miktarı ile dokuların hayatiyetini korur. Ayrıca, gazlı gangren etkeni clostridiumlarda olduğu gibi toksin üretimini inhibe eder.

Dokuda yüksek oksijen basıncı sağlanması, anaeroblar için bakterisitiktir. Aerobların konak savunma elemanları tarafından ortadan kaldırılmaları için de yeterli oksijene ihtiyaç bulunmaktadır. HBO tedavisinin sağladığı yeterli oksijenden gazlı gangrende, yaşamı tehdit eden nekrotizan fassit gibi yumuşak dokunun nekrotizan infeksiyonlarında, dirençli malign mantar infeksiyonlarında, kronik osteomyelitlerde yararlanır.

İyileşmesi gecikmiş, problemlili bir yara hipoksiktir. Doku oksijeninin normal sınırlara getirilmesi ile bozulmuş fibroblastik aktivite

ve kollagen üretimi, neovaskülarizasyon ve epitelizasyon sağlanır. Benzer etkiler kemik doku iyileşmesi açısından osteoblastik ve osteoklastik işlevlerin düzeltilmesinde de görülür. HBO diyabetik ayak yaralarında, periferik iskemik ülserlerde ve gangrenlerde, bası yaralarında, venöz ülserlerde, vaskülitlere bağlı yaralarda yardımcı tedavi olarak geniş bir kullanım alanı bulmaktadır.

ÜLKEMİZDE HBO TEDAVİSİ OLANAKLARI

Ülkemizde yaygın bir şekilde hiperbarik tedavi olanağı bulunmaktadır. Endikasyonların acil karakteri de dikkate alınarak basınç odalarının coğrafi olarak geniş bir alana dağıtılmasına çalışılmıştır. 2012 yılı itibariyle Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Antalya, Gaziantep, Trabzon, Eskişehir, Çanakkale, Kocaeli, Sakarya, Bodrum/Muğla'da hiperbarik tedavi üniteleri çalışır durumda; Van, Erzurum, Diyarbakır, Konya ve Kayseri'de de kurulma aşamasındadır.

KAYNAKLAR

1. Çimşit M. Hiperbarik Tıp. Eflatun yayınevi, 1. basım, Ankara, 2009.
2. Feldmeier JJ. Hyperbaric oxygen: indication and results. The Hyperbaric Oxygen Therapy Committee Report. Kensington, MD. UHMS, 2003.
3. Jain KK. Textbook of Hyperbaric Medicine. Hogrefe & Huber publ, 5. ed, Germany, 2009.
4. Kindwall EP, Whelan HT. Hyperbaric Medicine Practice. Best Publ. 2. ed. New York, 2004.
5. Mathieu E. Handbook on Hyperbaric Medicine. Springer Publ. The Netherlands, 2006.